

ДО ПИТАННЯ ПРИВАТИЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВИ

Вашкович В.В.

Старший викладач кафедри господарського права

Ужгородського національного університету

м. Ужгород, Україна

Реалізація соціальних функцій держави здійснюється соціальними інститутами на різних організаційних рівнях. Причому це не обов'язково мають бути органи публічного управління. Різноманітні інститути громадянського суспільства можуть бути задіяними державою задля вирішення її соціальних завдань та реалізації її соціальних функцій. Хоча окремі дослідники вважають, що саме держава є суб'єктом своєї соціальної політики та відносять до суб'єктів соціальної політики лише «компетентні державні органи (установи), що формують соціальне інформаційне та правове поле, здійснюють матеріальне забезпечення чи надають натуральні види допомоги (соціальні послуги) особам, які потребують такої допомоги» [1].

У соціально розвинених країнах існує ринок соціальних послуг, що зумовлено наявністю багатьох суб'єктів – надавачів таких послуг різних форм власності. В Україні необхідність соціальних закладів різних форм власності визначено ст. 46 Конституції України, в якій зазначено, що право на соціальний захист громадян реалізується шляхом створення мережі державних, комунальних, приватних закладів для догляду за непрацездатними. Зазначену норму деталізовано в законодавстві, зокрема, в ч. 11 ст. 1 Закону України «Про соціальні послуги», в якій зазначено, що суб'єктами, які надають соціальні послуги, є державні та комунальні спеціалізовані підприємства, установи та заклади соціального обслуговування, підпорядковані центральним, місцевим органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування (далі – державні та комунальні суб'єкти), юридичні особи, створені відповідно до

законодавства, які не мають на меті отримання прибутку (далі – недержавні суб'єкти), фізичні особи.

Не можна не звернути увагу на процес приватизації соціальних функцій держави може здійснювати через делегування прав і обов'язків недержавним утворенням, а також через надання цих повноважень.

О.В. Радіонова зазначає, що ідея нової історичної форми соціальної держави має консолідувати весь накопичений досвід соціальної діяльності: у неї включаються й обов'язки держави із соціального захисту, і обов'язки громадянина активно та продуктивно працювати. [2]

Нині стає очевидним і зрозумілим, що приватні особи та інституції громадянського суспільства мають перебирати на себе не лише «приємні», але й «важкі» функції. При цьому, однак, процес приватизації соціальної функції має супроводжуватися активною державною політикою, спрямованою як на роз'яснення приватним особам необхідності у відході від повного державного фінансування соціальних потреб, так і на стимулювання насамперед бізнесу до участі в реалізації соціальних програм та проектів.

Варто відзначити і те, що «приватизація» соціальної функції, у свою чергу, викликала до життя інший феномен, який отримав назву «соціальна відповідальність суспільства». Під ним слід розуміти здатність суспільства в особі різних своїх суб'єктів брати на себе відповідальність за відтворення людських ресурсів та регулювання соціальної нерівності. [3]

Яким чином державна функція стає так званою «приватною»? Чи існує правовий механізм «приватизації» державних функцій?

Як видається, приватизація державних завдань та функцій здійснюється через розподіл повноважень у тих формах, які законодавець передбачив можливими у тій чи іншій правовій системі. Стосовно України, то до форм розподілу повноважень публічної адміністрації слід віднести надання повноважень та делегування повноважень.

В загальному, їх виокремлення базується на критерії відмежування суб'єкта, який передає повноваження. Якщо передаються власні

повноваження самим органом, які згідно норм закону чи підзаконного акту входять до складу його компетенції, то така форма розподілу називається делегуванням. Якщо передача здійснюється законодавчим органом, або іншим уповноваженим на те, то такий розподіл здійснюється у формі надання.

Надання повноважень передбачає або включення до їх компетенції таких повноважень, якими до цього вони не володіли, або передачу від одного владного суб'єкта до іншого. Так, одним із прикладів першого можна навести виникнення необхідності здійснювати публічне управління державною політикою у сфері волонтерської діяльності. До прикладу, до повноважень Міністерства соціальної політики було віднесено вжиття заходів для розвитку та популяризації волонтерської діяльності, сприяння громадським об'єднанням та благодійним організаціям у їхній діяльності, сприяваній на розвиток волонтерства, поширення інформації про стан реалізації галузевих та регіональних програм сприяння та підтримки волонтерської діяльності, оприлюднювати на своєму веб-сайті наявну інформацію про організації та установи, що залучають до своєї діяльності волонтерів, сприяти здійсненню міжнародного співробітництва з питань волонтерської діяльності.

Таким чином, результатом приватизації соціальної функції держави є не тільки здійснення повноважень із соціального захисту населення недержавними суб'єктами, але і взяття частини відповідальності суспільством через недержавні інституції за захист соціально-незахищених верств населення. Приватизація державних завдань та функцій здійснюється через правовий механізм розподілу повноважень у тих формах, які передбачені законодавцем, а саме, надання повноважень та їх делегування.

Література:

1. Социальная политика. Толковый словарь. – М.: Изд-во РАГС, 2002. – 480с.
2. Радионова О.В. Характерные черты социальной функции современного государства /О.В. Радионова// История государства и права. – 2007. - № 3. - С. 9 – 10.
3. Темченко О.В. зміст соціальної функції держави щодо прав дитини в умовах євроінтеграції/ О.В. Темченко//Право України. – 2007. - № 5. – С. 24-27